

MUSIIKKIA KAKSIKYMMENTÄ VUOTTA: YLE 1970–1989

Loppusyksyllä 1990 Radio Suomen musiikkiväki piti musiikkiseminaaria, jonka otsikko kuului: MINÄME – MAAILMA – MUSIIKKI. Siinä *minä/me* tarkoitti subjektia eli sitä, kuka/ketkä musiikkia tekevät, *maailma* oli avaruus tai tila, todellisuus tai todellisuuden näyttämö ja *musiikki* "näytelmän" objekti.

Seminaarin muutkin "muuttajat" syntyivät vähitellen tätä kautta; tarkastelun viitekehyksessä *radio* on avaruuden/tilan erityisväline. Seminaarin tuli käsitellä seuraavaa kokonaisuutta: ihmisen, musiikin ja maailman heijastumista tiedotusvälineissä, erityisesti radiossa, yksityiskohtaisesti Radio Suomessa, ensimmäisenä päivänä ensisijaisesti valtakunnallisesti, toisena taas alueellisesti painottuen.

Seminaariotsikon alaotsikon kysymystä *missä musiikissa mennään* selvitettiin kuuntelututkimusten ja musiikkitilastojen avulla, vaikka samalla oli pakko myöntää, että sanonnalla "tilastojen ja tutkimusten valossa" on nykyään huono kaiku: samasta asiasta (objekti) kun voidaan saada tutkijasta (subjekti) riippuen täysin toisistaan poikkeavia lopputuloksia. Usein tuntuu siltä, että tulokset kuvaavat enemmän tutkijaa ja/tai tutkijan taustayhteisöjä kuin itse mitattavaa kohdetta (usein tilastometodit valitaankin "parasta lopputulosta" silmälläpitäen).

On tärkeää tietää, kuinka "paljon (vähän) mitäkin missäkin on". Eli Olavi Niitamon sanoin: "Luotettava tilastohuolto on demokratian tae." Nyt tiedetään, että Suomessa myydään vuosittain lähes miljoona radiovastaanotinta – ei ihme, että myös lähetyspuolella luvut ovat mittavia. Tällä hetkellä satakunta radioasemaa (Yleisradion asemat mukaanlukien) lähettää satojatuhansia tunteja ohjelmaa/lähetyksiä; tästä ajasta musiikkia on lähes puolet eli yli 100 000 tuntia.

Tilastohuollon kuntoonsaattamista edellyttää myös Euroopan integraatiokehitys. Yhteisistä yleiseurooppalaisista – miksei laajemmistakin – mittareista, standardeista ja normeista sopiminen on enemmistön edun mukaisista. Kun samoja asioita mitataan eri mittareilla ja eri asioita samoilla mittareilla, syntyy kaaos.

Tilastokeskus on se suomalainen koordinoiva elin, joka pyrkii turvaamaan Suomen talouden, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön etuja kansainvälisessä tietohuollossa. Yhteiseurooppalaisen tilastohuollon sarkaa riittää, sillä esimerkiksi EY-direktiivit edellyttävät keskeisten "raskaan sarjan" tilastojen uudistamista. Myöhemmin se luonnollisesti heijastuu myös "kevyen sarjan" kulttuuritilastoihin. Musiikissa se voi merkitä sitä, että kapaleitten musiikinlaji (genre), kotimaisuus ja omatuotanto saavat yhteiseurooppalaiset sääntönsä.

Tällainen kulttuurimittareidenkin eurooppalainen harmonisointi on kaikille eduksi, sen osoittaa selvästi seuraava esimerkki. Yleisradiosta lähti 5.2.1988 kysely neljääntoista EBU-yhtiöön koskien musiikin tietojärjestelmää ja musiikin luokittelua. Kyselyyn oheistettiin Ylessä noudatettava musiikkiluokittelu: 1) serious music, 2) religious music, 3) folk music, 4) rock and pop, 5) jazz and blues, 6) other light music ja 7) other recordings (for instance sound effects, signature tunes etc).

Kymmenen yhtiötä vastasi. Norjan "yleisradion" NRK:n vastauksessa viitattiin Euroopan Yleisradioliito EBU:n viralliseen musiikkiluokitteluun: me noudatamme sitä! Ylessä sellaista ei tiedetty edes olevankaan, ei edes musiikkipäällikkö Antero Karttunen ollut kuullut EBU:n "virallisista" musiikkiluokituksista. Asiassa päätettiin ottaa yhteys EBU:n pääkonttoriin. Helena Kaukonen kirjoitti mm.: "I sent an inquiry (...) and NRK answered they observe the EBU system; I must confess I have not even

1830-luvun loppuvuosista alkaen senaatti tilasi tilastoja apurahoin. Paavo Tikkanen joutuikin valittamaan vuonna 1859 väitöskirjassaan "Väki-Luvun ja Asukas-vaiheiden suhteita Suomessa", että "ei edes löydy meillä mitään varsinaista virkakuntaa, jonka velvollisuutena olisi kaikenlaisten semmoisten tietoin hankkiminen, kokoaminen, järjestäminen ja julistaminen, jotka maamme tilastoon kuuluvat". Samainen Paavo Tikkanen loi suomen kieleen sanan "tilasto". Se esiintyi hänen kirjassaan Suomen Suuriruhtinaanmaan Nykyinen Tilasto: Yritös Alkeis- ja Rahvaan-koulun tareeksi, 1848.

heard of it. Would You please tell what it is like?" Kävi ilmi, ettei myöskään EBU:n pääkonttorissa tiedetty "EBU:n virallisesta musiikkiluokittelusta" mitään.

Yleisradion musiikkitilastoihin olin ensimmäisen kerran kosketuksissa 60-luvun loppupuolella, istuin silloin nuorimmaisena Elvis ry:n hallituksessa. Muutamia vuosia myöhemmin tutustuin samoihin tilastoihin viran puolesta Radio 2:n viihdepäällikkönä. Tällä hetkellä olen tekemässä Yleisradion musiikista tietokantaa. Tarkoituksena on selvittää, kuinka paljon musiikki maksaa suhteessa aikaan, siihen toiseen mittayksikköön, joka on musiikille "pakollinen". Mitä musiikki maksoi minuutissa, tunnissa... vuodessa? Tällaisesta tietokannasta selviäisi esimerkiksi se (edellyttäen että tietokanta on "oikein" rakennettu), minä vuonna viestimien musiikki oli edullisimmillaan. Mutkan kautta tietokanta selvittäisi myös sitä, mitkä itse asiassa ovat niitä tekijöitä, jotka hinnoittelevat itsensä markkinoilta: mikä on ollut tekijänoikeus-, viestintälupa-, ilmoitus-, mainos-, palkka, vero-, kauppavajemaksujen osuus...

Tekijänoikeuden talousasiat ovat askarruttaneet monia muitakin. Muutama vuosi sitten julkista keskustelua synnyttänyt "viisikon kirje" (Anderzén-Donner-Mattsson-Tunturi-Wessberg) oli tervetullut avaus keskustelulle ja antoi ilmeisesti lisäpotkua myös sille, että tekijänoikeustalouden tutkimusta alettiin opetusministeriössä kiirehtiä.

Mutta kuinkas sitten kävikään? Graafisen Teollisuuden Työnantajaliitto GTT ilmoitti (8.12.1989) kirjelmässään pakollisen "olemme panneet tyytyväisinä merkille" -lauseen jälkeen, että tutkimussuunnitelman suppeudesta johtuen GTT ei voi perustellusti osallistua esitetyn tutkimushankkeen edistämiseen. Kelvollinen tutkimus olisi eri asia. Tekijänoikeuskomitealle osoitettu kirje jatkui: "Tämä puolestaan edellyttää, että keskeiset, myös komiteassa edustettuna olevat osapuolet kutsutaan neuvotteluun, jossa tutkimuksen laatu ja laajuus määritellään ja sovitaan muista sen toimeenpanoon liittyvistä seikoista."

Tekijänoikeusasioitakin monimutkaisempi on kuitenkin kysymys musiikkimausta. Sävelkulkujen "kauneus, miellyttävyys" – tai vaihtoehtoisesti "rumuus, epämiellyttävyys" – on kulloisenkin kuulijan omien korvien arvottamisen tulos.

Musiikkimaun tieteellisessä määrittämisessä ei ole juurikaan päästy tällaista levyraatikeskustelun arkikäytäntöä edemmäksi. Yksiselitteistä vastausta musiikkimaun moninaisiin muuttujiin toki etsitään käiken aikaa. Musiikkia ja musiikkimakua selitetään ns. mikrotasolla (psykologia, sosiaalipsykologia) suurin piirtein samanlaisin sosiaalisemotionaalisiin termein kuin solidaarisuutta (Silbermann, Allardt) tai rakkautta (Alberoni)

tai musiikin tuottaman elämyksellisen ja tietopohjaisen (ekspressiivisyys vs. instrumentaalisuus) vaihtelun kautta (Nylöf). Ns. makrotasolla korkea musiikkimaku pidetään herruuden osoituksena; matala musiikkimaku on yläluokan "salaliiton" tuote (Adorno, Williams). Luokkien sisällä musiikkimaku toimii integraation välineenä, luokan tai kerrostuman sosiaalisena "kittinä" (Toivianen) tai muista erottautumisen ja kulttuurisen pääoman ansaintakeinona (Bourdieu).

Musiikkityylielinkaaria ja musiikkimaun liikkeitä kuvataan usein myös niin, että lähtökohtana on länsimainen kulttuurihistoria: kansanmusiikki on jalostunut, hengellinen musiikki puolestaan maallistunut viihde/taidemusiikkikerrostumiksi. Seuraavassa vaiheessa on syntynyt eurooppalaisen ja afrikkalaisen kulttuurin vuorovaikutuksesta Amerikassa afroamerikkalainen musiikki, joka 1900-luvun teknisten innovaatioiden (ääni-levy, radio, tv) avulla on vähitellen levittänyt kaikkialle.

Kaupallinen äänite- ja radiobisnes (osittain myös julkisen palvelun yleisradiolaitokset) mittailee musiikkimaku käytännönläheisesti lähtökohdista joko myynnin edistäminen ja kuunteluoptymointi tai sovitun musiikki- ja radioprofiilipolitiikan seuraaminen. Tämä pragmaattinen mittausmetodi on sukua tyypillisille gallupkyselyille, joissa kuluttaja saa vapaasti vastata (kyllä – ei osaa sanoa – ei) musiikkiteollisuuden valmiiksi räätälöimisiin musiikkikategorioihin (Salminen). Minkälaisena musiikkina, tavanomaisten makuasioitten lisäksi, kuuntelija kuulemaansa pitää, jää täysin vastausta vaille.

Kriittisesti tarkastellen on todettava, että oman "kielioppinsa" puitteisissa moninaisissa musiikkia ja musiikkimaku selvittelevät tutkimukset ovat useimmiten "tosia" – tai ainakin lähellä sitä (Steinbock). Voiko aikaan pakotetulta ihmistieteeltä muuta vaatiakaan.

Musiikkiliikenne

Kerrotaan, että Fabianinkadulla Oy Yleisradio Ab:n entisen toimitalon studiotekniikan kytkennät suunniteltiin Klubi-merkkisen tupakka-askin takakanteen. Kuusikymmentäluvun alussa, ns. Merano-yliopiston aikoihin, ohjelmajohtaja Jussi Koskiluoma muistutti tiedotusosalalle pyrkiville tämän tästä, että jokainen ohjelmaidea on syytä kirjata heti tuoreeltaan. "Kynänpätkä ja Klubi-askin takakansi riittävät hyvin muistiinpanovälineiksi",

SAVON SANOMAT 11.5.: Vinkki Kuopion yliopistolle: kyselytutkimus savolaiseen tapan tarjoaa tietysti vaihtoehtoiksi 1. tiijä häntä 2. tokkopa tuota 3. haetannooko tuo mitää 4. suottapa olla niinnii vuan suattaapa olla näennii 5. tiijättekös itekään kun kyselet.

Koskiluoma opetti.

Minkälainen on tuo prosessi ideasta lähetykseksi? Määritelmä voisi kuulua vaikkapa näin: HENKILÖ tai henkilön ohjelmoima kone työstää ALKIOSTA (suunnittelun ja tuotannon kautta) LÄHETYKSEN (radio ja/tai tv).

Huomattakoon, että tässä yhteydessä alkiolla tarkoitetaan ohjelmasuunnittelun ensimmäistä vaihetta; sen voi hyvinkin luonnostella vaikka Klubiaskin kanteen.

Lähetys on yleisradio-yhtiöiden päätuote – tai ainakin sen pitäisi olla. Siispä myös yleisradioyhtiöiden musiikkiliikenteen hahmottamistavan pitää olla lähetyksellinen, koska radio- ja televisio-ohjelmat realisoituvat ohjelma-alkiosta suunnittelun ja tuotannon kautta lähetykseksi ja koska jälkihoidon määrän ja muodon sanelevat lähetyksessä toteutuneet ominaisuudet.

Korva ja silmä aistivat fyysistä ympäristöä, samoin käy yleisradiolähetyksissä: radiosta kuullaan, televisiosta kuulemisen lisäksi myös nähdään.

Lähetys koostuu viestimateriaalista. Se on peräisin joko viestivarastoista tai se on suoraa (lähetystä). Lähetyksissä käytettävä viestivarastojen viestimateriaali on kerta- ja/tai uskäyttöä. Suorassa lähetyksessä viestimateriaali realisoituu lähetyksen kuluessa. Lähetysteknisesti ajatellen kaikki lähetykset ovat suoraa, kun taas viestivarastojen merkitystä painottaessa suurin osa lähetyksistä muuttuu taltioiden hyödyntämistä korostavaksi. Suoran lähetyksen tunnusmerkistöön kuuluu olennaisesti se, että sitä ei ole sisällöllisesti olemassa ennen lähetystä.

Viestimateriaalin perusyksikkö on yksi merkki. Yleisradiolähetyksen merkki on joko 1) ääni, 2) kuva tai 3) äänen ja kuvan yhdistelmä. Yleisradiolähetyksen merkkikoosteet sisältävät usein sellaista ainesta, jota yleisesti kutsutaan musiikiksi.

Yleisradiomusiikki koostuu tuhansista ja taas tuhansista kappaleista – Yleisradion äänilevystössä on kohta puoli miljoonaa äänitettä. Jotta alati kasvavaa musiikkimassaa kyettäisiin hallitsemaan, pitää musiikin nimien ja muiden koodien olla ajan tasalla eli päivitetty.

Musiikin voi jakaa kahteen erilliseen merkkimuotoon, joista ensimmäistä voisi kutsua puhtaaksi musiikkitekstiksi, koska se on soivaa ainesta, toista taas viittaavaksi musiikkitekstiksi, koska sen avulla esimerkiksi soivat ainekset löytyvät, soivat ja raportoivat.

*ALKIO on ohjelmasuunnittelun ensimmäinen vaihe

*OLIO on lähetyksen tai lähetyksen osan yksi tai useampi rivi

*TALTIO on alusta, jolle yhden tai useamman OLION merkkisäältä on kiinnittynyt

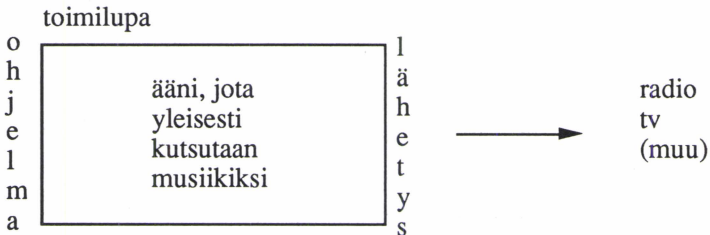
Alkio, olio ja taltio ovat dikotomisia, joko-tai -tyyppisiä "palikoita": joko lähetyksessä on musiikkia tai ei ole musiikkia. Näin musiikkiolion yksi tai useampi rivi viittaa musiikkitaltion tai musiikkisuoran soivaan sisältöön. Musiikkiaines ei ala eikä pääty hiljaisuudella. Kahden toisiaan seuraavan hiljaisuuden väli ei ole musiikkiainesta. Sen on alettava ja päätyttävä musiikilla. Musiikkiaineksen kesto mitataan ensimmäisestä musiikkimerkistä viimeiseen musiikkimerkkiin.

Ilman tekijänoikeuslakia Yleisradion musiikkiraportointia ja -tilastointia sen nykyisessä muodossa ei ehkä olisi olemassa. Tekijänoikeuslaissa sanotaan nimenomaan, että yleisradiolähetyksissä esiintyvien henkilöiden moraalisia ja taloudellisia oikeuksia tulee toteuttaa lain kirjaimen mukaan ja sopimusoikeuden puitteissa. Sopimus- ja pakkolisenssisäännökset ovat – tekijänoikeuden peruspykälien ohella – yleisradiomusiikin tekijänoikeudellinen perusta. Tästä seuraa, että Yleisradio raportoi lähetyksissään käyttämästään musiikista niin, että tekijänoikeuksien toteutusta varten tiedot ovat yksiselitteisesti tunnistettavissa.

Yleisradion toimiluvassa ei varsinaisesti velvoiteta pitämään "kirjaa" lähetettävästä musiikista. Sen sijaan toimilupa opastaa, millaisia radio- ja televisio-ohjelmien tulee olla: "Yleisradio-ohjelmien tulee olla vaihtelevia, sisällöltään ja esitykseltään arvokkaita, asiallisia ja tasapuolisia sekä myös sopivaa ajanvietettä tarjoavia." Toimilupa siis asettaa ehtoja Yleisradion ohjelmille välillisesti: soitetusta musiikista pitää pitää lukua, jotta voidaan tarkistaa, miten toimilupaehdot ovat käytännössä toteutuneet.

Itse asiassa tekijänoikeuslaki ja Yleisradion toimilupa täydentävät toisiaan: ensimmäinen antaa yksityiskohtaista tietoa raportointia ja ohjelma-toimintaa varten, toinen kokoa tiedot joukoiksi.

Musiikkiliikenteen ohjaus Yleisradiossa käsittää siis seuraavat elementit: 1) polku ohjelma-alkiosta yleisradiolähetykseksi (= ohjelmavalmistus ---> lähetyks ---> vastaanotto radiossa, televisiossa, muussa ---> palaute) ja 2) polun suunnan ja leveyden määrittäjät (toimilupa ja tekijänoikeus).

Kuva 1: Musiikkiliikenteen ohjaus

Edellä kaavaillun "musiikkiliikenteen" sateenvarjon alla operoivat periaatteessa seuraavat Ylen ja yksityisten viestivälineet ja -kanavat:

Yleisradio	
radio	· valtakunnalliset verkot
	· alue- ja paikallisradiot
	· ulkomaanlähetykset
tv	· Tv-1
	· Tv-2
Suomen koko yleisradiatorintama	
Yle	· radio
	· tv
kaupalliset radiot	
järjestölliset radiot	
Mtv	
kaapelitelevisiot	
muut	

Kuva 2: Musiikkiliikenteen viestivälineet ja -kanavat

Yleisradiossa on käytössä ns. kokonaismittaustapa, jolla muu ohjelma ja musiikki erotetaan toisistaan. Tätä mittaustapaa käytetään mm. tekijänoikeuskorvauksia maksettaessa. Niinsanotussa ohjelmatyypinmittauksessa musiikki sen sijaan upotetaan ohjelmien sisään. Kyseinen mittaustapa antaa vastauksen kysymykseen, kuinka paljon minkäkin tyyppistä ohjelmaa on lähetetty.

Musiikin omatuotannon määrittäminen on ohjelmatyypiluokittelua selkeämpää. Kaupallinen äänite on vierastuotantoa, muu musiikin omatuotantoa: kantanauhat, v-nauhat, vaihtonauhat, suorat ja nauhoitetut konsertit, festivaaliäänitykset, hankintasopimuksin saatu musiikin käyttöoikeus jne. Kaikkiin mainittuihin liittyy kaupallista äänitettä huomattavasti enemmän resursseja, aikaa, vaivaa ja muita omatuotannon elementtejä. Huomattakoon, että äänilevystön toimesta tapahtunut kaupallisen äänitteen restaurointi katsotaan tässä myös omaksi tuotannoksi.

Yleisradiomusiikin muut mittarit ovat yksiselitteisen selkeitä. Kotimaisuusaste mittaa suomalaisten säveltäjien tai suomalaisen perinnesiikin käyttöä lähetyksissä (säveltäjä on määräävä, ei esim. äänityspaikka tai esityskokoonpano), soittoaste instrumentaalisen ja vokaalisen yleisradiomusiikin välistä suhdetta.

Musiikin luokituksia on ollut tapana aika-ajoin muutella, mikä ym-

märrettävästi vaikeuttaa aikasarjaverailujen tekemistä. Sen lisäksi "kylmät" luokat pystynevät kertomaan korkeintaan sen, kuinka paljon johonkin sisällöllisesti tyhjään abstraktioon (viihde, uutiset, asiaohjelmat jne.) kuuluvia ohjelmia on lähetetty. Jukka Haapasalo toteaaakin aivan oikein, että esim. viihteen sisällöstä, tasosta tai yhteiskunnallisesta funktiosta luokat eivät pysty sanomaan juuri mitään.

Keskustelu musiikkiluokista on aina kiinni ajassa, jota elämme. Niinpä ei ole odotettavissakaan mitään "lopullista ratkaisua", jolla musiikkeja eksaktisti mitattaisiin. Pitää tyytyä vähempään. Tätä "vähemmän tieteellistä" mittauksen historiaa Pekka Gronow kuvaa näin: "Radion ohjelmaluokittelulle on tyypillistä välineen luonne, radiolle historiallisesti luonteenomaisiksi kehittyneiden ohjelmatyyppeiden epäsystemaattinen kirjaaminen, johon lisäksi radion toimitustyön organisatorinen rakenne on lyönyt leimansa".

Myös muualla kuin Suomessa musiikkeja lajitellaan monella eri tavalla. Säästeliäintä musiikkiluokittelu on BBC:ssä, pikkutarkinta RIASissa, muut ovat jossakin sillä välillä. Niissä yhtiöissä, joissa kanavaprofilointi on toteutettu, ei yksityiskohtaiseen luokitteluun näytä olevan tarvetta: yksi kanava soittaa rokkia, toinen keskittien musiikkia, kolmas taas taidemusiikkia. Elon laskuopin keinoin saadaan selville kunkin musiikkityypin kesto.

Yksityiskohtaiset musiikkiluokittelut ovat yleisradioyhtiöissä väistymässä. Tietotekniikan keinoin eri musiikkilajien "kohdistukset" saadaan selville manuaalista koodausta huomattavasti tehokkaammin. Eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden musiikkiluokitusten "luonne" näyttää määräytyvän enimmäkseen sen mukaan, mikä on asianomaisen yhtiön tietotekniikan ja kanavaprofiloinnin taso, ei niinkään kulttuurihistorillisten piirteiden perusteella.

Tilastot musiikin mittarina

Vuodessa on 8760 tuntia, karkausvuosina kaksikymmentäneljä tuntia enemmän eli 8784 tuntia. Vuonna 1970 Yle lähetti musiikkia 7556 tuntia, vuonna 1989 peräti 22081 tuntia.

VUOSI	VUOTTA	VIKKOA	PÄIVÄÄ	TUNTIA
1970	0	44	6	20
1975	0	49	5	18
1980	1	6	3	18
1985	1	24	5	18
1989	2	27	1	1

*) v = 8760h, kv. = 8784h

Kuva 3: Musiikin vuosittaiset tuntimäärät

Tässä luvussa tarkastellaan Yleisradion lähettämää musiikkia vuosina 1970-1989. Luvut vastannevat riittävällä realibiliteetillä lähetysohjauksen ja musiikkiraportoinnin – ts. Ylen musiikkiliikenteen toteumia. Jatkotutkimuksessa on kuitenkin syytä kartoittaa – ainakin päällisin puolin – myös sitä, esiintyykö tilastoissa "soimatonta aineistoa". Tai kääntäen: onko lähetyksissä myös sellaista "soivaa", joka ei syystä tai toisesta tilastoidu? Kokemuksesta tiedetään, että musiikkitilastot eivät suinkaan ole musiikkilähetysten peilikuvia, arviot virheen suuruusluokasta vaihtelevat. Suomessa kuuluva, nähtävä tai releoitu ulkomaanasemien ja satelliittien musiikki sekä tv-tausta-, mainos- ja jinkku- eli tunnusmusiikki jäävät arvion ulkopuolelle.

Tässä yhteydessä en käsittele Yleisradion enkä muittenkaan radioyri-tysten musiikkitilastoinnin historiaa ja omaksuttuja käytäntöjä. Musiikin luokittamisen visaisia kysymyksiä sivuan artikkelin johtopäätöksissä. Kantani kuitenkin on, että kevyttä musiikkia ei tieteellisessä mielessä ole olemassa; kukaan ei varmuudella kykene osoittamaan sitä kulminaatiokoh- taa, missä vakava musiikki päättyy ja mistä kevyt alkaa. Toki myönnän, että tässäkin tapauksessa on kyse ns. yleisestä kategorioinnin ongelmasta, mutta musiikkidiskurssissa kategorioitten kielioppi on muuta elävää elä- mää hatarampaa ja läpinäkyvämpää. Yhdellä sanalla: jäljessä.

Musiikin lähetystoteumaan Ylessä vaikuttaa olennaisesti se, miten mu- siikkia etukäteen suunnitellaan, minkälaisia viipaleita resursseista ja ohjel- makaavioista musiikille varataan. Nyt puntarointia näytetään käyvän oma- tuotannon kohdalla; sen resursseja on karsittu pala palalta, viimeksi ra- dion kanavauudistuksen alkaessa ja heti perään UMO-satsaussupistuksen yhteydessä. Huomattakoon, että kahdeksankymmentäluvulla Ylen kevyt- musiikkituotannosta UMO:n taltiointit ja livet olivat lähes puolet.

Yleisradio tuottaa lähetyksistään monenlaisia tilastoaineistoja, joista

musiikin kannalta olennaisimpia ovat: 1) musiikkitilasto (= kalenterivuosi), 2) säveltäjätalasto (= kalenterivuosi), 3) musiikin tilikausitalasto (= budjettivuosi esim. 1.6.1985-31.5.1986) ja muut tilastot (mm. eräajot gramexmusiikista).

Vertailu eri musiikkitalastojen välillä on toistaiseksi allekirjoittaneelta jäänyt tekemättä - hyvä kun on onnistunut parsimaan/rekonstruoimaan parin kymmenen vuoden aikasarjan niistä "villoista", jotka eivät ole olleet hukassa. Luonnollisesti näin kerätyt luvut sisältävät ilmaa, jota on jatkossa tilastovertailujen avulla selvitettävä.

Ylen tilastohuollon ongelmiin on puututtu aikaisemminkin. Kahdeksänkymmentäluvun puolivälissä tehdyssä Ylen tehokkuustutkimuksessa talon ulkopuoliset konsultit totesivat, että vaikeaksi ongelmaksi selvityksen kannalta osoittautuivat olemassaolevan tilastoaineiston puutteet. Jo valtiontalouden tarkastusviraston lausunnossa tätä ennen kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, ettei Yleisradiossa ole kattavaa ja yhtenäisin perustein tapahtuvaa tuotanto- ja lähetystilastointia.

Ylen lähetystilastoinnissa on vieläkin vallalla useita tapoja, joilla esimerkiksi musiikki erotetaan muusta lähetyksestä. Lähinnä ns. kanavalainojen, STT:n uutisten ja ohjelmavälien huomioiminen tai huomiotta jättäminen näyttävät kussakin tapauksessa erisuuruisia musiikkia-muuta -suhteita.

Oma kantani on, että musiikin osuus pitää laskea kanavan aukioloajasta. Musiikkiaste on siis "luku", joka saadaan vähentämällä musiikki kanavan aukioloajasta.

Yhdeksänkymmentäluvun täyden palvelun radiokanaville (Radio Ykkösen, Radio Mafia ja Radio Suomi) aukioloaika on itsestään selvä laskentaperuste, mutta ei suinkaan niiden edeltäjille (yleisohjelma, rinnakaisohjelma ja ruotsinkielinen radiokanava), jotka vanhan radiopolitiikan tapaan harrastivat runsaslukuista kanavalainantaa. Se merkitsee, että musiikkia-muuta -aikasarjojen esillepanon muoto ei vielä ole valmis.

VUOSI	MUSI	SÄVE	TILI	REKO	VALINTA
1970	7556			7556	7556
1971	3904				3904
1972	7702				7702
1973	8176	8176			8176
1974	7806	7806			7806
1975	8312			8370	8370
1976	8837			8874	8874
1977	8880				8880
1978		9418			9418
1979				9819	9819
1980				9882	9882
1981			10648	10384	10384
1982			11216	10959	10959
1983			11573	11355	11355
1984			12360	12466	12466
1985	12930		13176		12930
1986			13324		13324
1987	14382		15597		14382
1988			18759	16800	16800
1989	22082	22082	23342	22081	22081

musi = kalenterivuosi.

säve = kalenterivuosi.

tili = tilivuosi esim. 1.6.1986-31.5.1987.

reko = kalenteri- ja/tai tilivuosi.

Kuva 4: Yletilastot: Musiikki, säveltäjä, tilikausi ja rekonstruoitu.

Kunkin kalenteri- tai budjettivuoden musiikkeja on mahdollista tarkastella myös lisämuuttujien avulla. Tilastot antavat tietoa kotimaisen ja ulkomaisen musiikin suhteesta (= kotimaisuusaste), omatuotannon ja äänilevyn käyttökertoista (= tuotantoaste) sekä instrumentti- ja vokaalimusiikin jakaumasta (= soittoaste). Musiikkia voi tarkastella myös kanavittain: yleisohjelma (= YO), rinnakkaisohjelma (= RO), ruotsinkielinen radio (= RUO), alue- ja paikallisohjelmat (= ALUE), lyhytaaltolähetykset (= LYHYT) sekä TV-1 ja TV-2 (= TV).

Säveltäjätilastossa säveltäjät on jaettu 1) kotimainen säveltäjä (koodit 02->97;100->), 2) muu kotimainen säveltäjä (koodi 00), kotimainen pe-

rinnemusiikki (koodi 01), ulkomainen säveltäjä (koodi 99) ja ulkomainen perinnemusiikki (koodi 98). Kalenterivuotta mittaavan musiikkitalaston ja säveltäjätalaston loppusumman pitäisi olla tunnilleen sama (mikä tulos ei suinkaan aina toteudu). Samoin musiikkitalaston kotimaisuusasteen pitäisi vastata "suomalaisten sävelten" yhteistulosta (koodit 00, 01 ja 02->97; 100-> yhteen).

MUSIIKKITILASTO	SÄVELTÄJÄTILASTO				
	00	01	2-97	98	99
säveltäjä kotimainen (säv)	+	+	+		
sovittaja kotimainen (sov)	+	+	+	-	-
sanoittaja kotimainen (san)	+	+	+	-	-
esittäjä/t kotimainen	+	+	+	-	-
tuotantopaikka Suomi	+	+	+	-	-
säveltäjä ulkomainen (säv)				-	-
sovittaja ulkomainen (sov)	+	+	+	-	-
sanoitus ulkomainen (san)	+	+	+	-	-
esittäjä/t ulkomainen	+	+	+	-	-
tuotantopaikka muualla	+	+	+	-	-

+) kotimainen sävellys

-) ulkomainen sävellys

Kuva 5: Musiikin kotimaisuusaste.

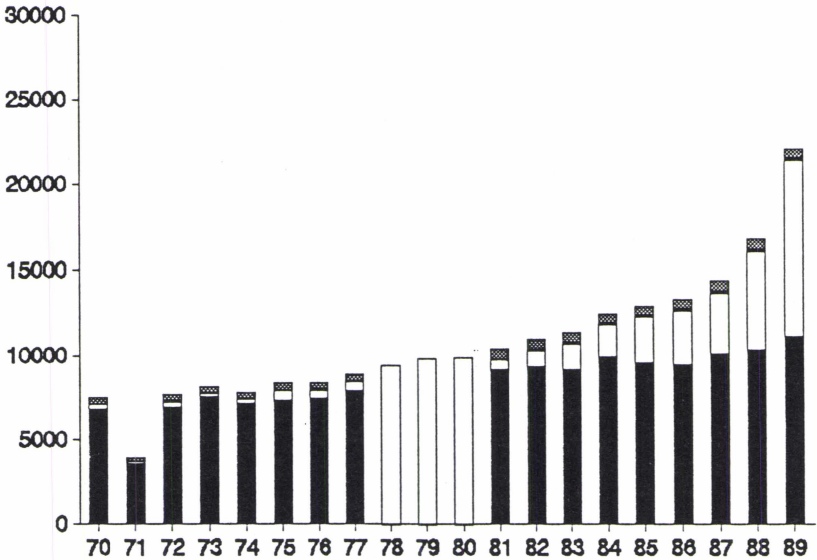
Tilastoissa esiintyy kylmien lukujen lisäksi myös "estetiikkaa". Vuosina 1970-1989 musiikkiin perusjaotuksena on käytetty seuraavia musiikkiluonnehdintoja: konserttimusiikki, hengellinen musiikki, perinnemusiikki, pop, jazz, iskelmät, laulelmat, tanssimusiikki ja viihdemusiikki. Vakava-kevyt -dikotomiassa konserttimusiikki on vakavaa, muut kevyttä. Göran Nylöfin ja Seppo Toiviaisien tutkimusten innoittamana Ylemusiikkia on muutaman kerran yhteenkollattu myös musiikkisuuntien perusteella: konserttimusiikkisuuntaus, perinnemusiikkisuuntaus, afroamerikkalainen musiikkisuuntaus ja luokittamaton muu musiikkisuuntaus.

23.11.1983 päivätyssä muistiossa (toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnos) kirjoitin Ylen musiikkiasioista muun muassa seuraavaa: "Kaikesta Yleisradion musiikista yli 95 prosenttia kuuluu radiosta. Musiikkimäärän kasvu tapahtuu radion puolella kolmesta syystä: 1) puheen ja musiikin suhteessa tapahtuu liikettä musiikin hyväksi, 2) 80-luvun puolivälin jälkeen alkavat säännölliset yöradiolähetykset, joissa musiikilla on keskeinen sija ja 3) alueellisissa ja paikallisissa radioissa – jo toimivissa ja vastaisuus-

nessa toimintansa aloittavissa – musiikki kuuluu olennaisesti ohjelmapolitiikan kuvaan."

Miten on käynyt?

Vuonna 1970 Yle lähetti musiikkia 7 556 tuntia, 80-luvun alkupuoliskolla jo yli 10 000 tuntia, vuosikymmenen puolivälissä 15 000 tuntia ja lopussa yli 20 000 tuntia. 90-luvun alussa radiokanavaudistuksesta johtuen musiikkimäärät nousevat nyt lähelle 30 000 tuntia. Aikahaarukassa 1970 - 1989 Ylen musiikki on lisääntynyt 167 prosenttia eli 7 556 tunnista 22 081 tuntiin. Radiomusiikin määrä on siis kolminkertaistunut.

Kuva 6:

Ylekanavat: valtakunta, alue, lyhytaalto ja tv

* pylvään järjestys alhaalta ylös: valta, alue, lyhyt ja tv

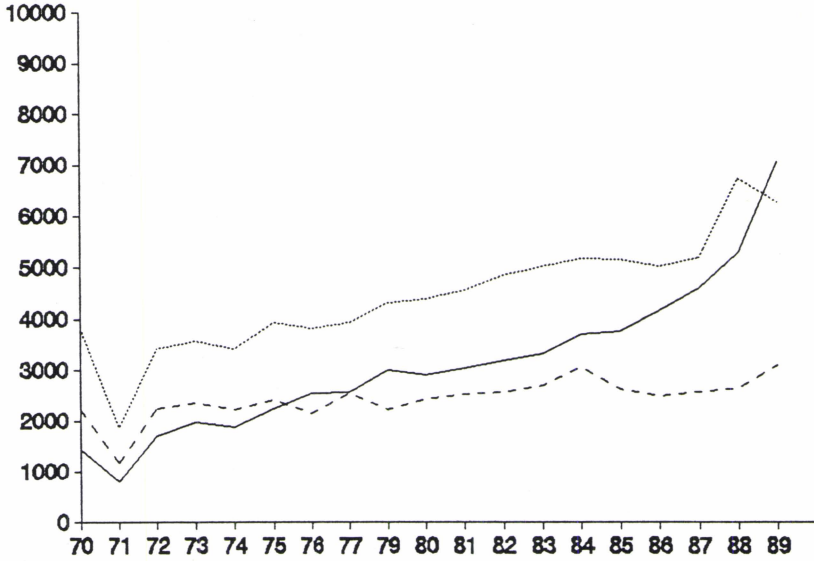
** vuoden 71 kuopan syynä pääjohtaja Eino S.Revon pakkoloma ja siitä johtuneet budjetti- ja ohjelmatuspistukset; myös tilastovirhe mahdollinen

*** vuosien 78,79 ja 80 kanavatiedot puuttuvat

Musiikin "sisäisiä" mittareita ovat omatuotanto (= omatuotantoaste), kotimaisuus (= kotimaisuusaste) ja vokaali- ja instrumentaalimusiikin voima-suhteita ilmaiseva lukuarvo (= soittoaste).

Kotimaisuusasteella mitataan taas pääasiassa suomalaisin voimin tehtyä musiikkia. Musiikin omatuotanto on myös selkeä: kaupallinen äänite on

vierastuotantoa, muu musiikin omatuotantoa (kantanauhat, v-nauhat, vaihtonauhat, suorat ja nauhoitetut konsertit, festivaaliäänitykset, hankintasopimuksin saatu musiikin käyttöoikeus, ääniterestaurointi jne). Leimallista on, että musiikin omatuotantoon liittyy huomattavasti kaupallista äänitettä enemmän resursseja, aikaa, vaivaa ja muita omatuotannon elementtejä. Soittoasteella mitataan siis instrumentaalisen ja vokaalisen musiikin välistä suhdetta.

Kuva 7:

Yleasteet: kotimaisuus, omatuotanto ja soittomusiikki

— koti --- oma ... soitto

Kahdenkymmenen vuoden aikavälillä kotimaisuusaste ja soittoaste ovat pysyneet kyydissä – enemmän tai vähemmän hyvin. Sen sijaan musiikin omatuotanto eli tuotantoaste ei ole kyennyt pitämään pintaansa ohjelma-aikojen lisääntyessä vaan alkaa absoluuttisestikin laskea alamäkeä.

Kotimaisuusaste mittaa pääsääntöisesti Suomessa, suomalaisin luovin voimin tehtyä musiikkituotantoa. Mikäli lähtökohtana pidettäisiin jotakin suomalaiskansallista perusmusiikillista ajattelua – jos mitään sellaista on edes olemassa – kotimaisuusaste saattaisi surkastua häviävän pieneksi. Myös suomalainen äänitetuotanto pelaa varman päälle standardoidun, lähes

universaalisen maun markkinoilla. Heikki Hellman ja Reijo Vahtokari pohdiskelevat "kotimaisuusastetta" seuraavaan tapaan: "On perusteltu väittää, että 1950-luvun loppupuolelta lähtien suuri osa äänitekulutuksesta on kohdistunut sen laatuiseen yleismusiikkiin, jonka kotimaaksi ei voida osoittaa sen tarkemmin yksilöitävissä olevaa aluetta kuin Länsi-Europpa tai Pohjois-Amerikka – tai yleisimmin: länsimainen kulttuuri."

Kollega kertoi kotimaisen tuotannon mittauskummajaisesta television puolella: "kotimaiseksi" lasketaan kokonaisuudessaan kaikki nekin tapaukset, joissa kotimaisilla kielillä tapahtuvin juonnoin tai muunlaisin insertein ulkomaiset ainekset liitetään yhteen. Käytännössä se merkitsee, että ulkomaiset osuudet, jotka ovat usein kotimaisia välejä pidemmät, muuttuvat kuin ihmeen kautta kotimaiseksi tuotannoksi. Saman käytännön mukaisesti radion musiikin kotimaisuusaste hipoi 100 prosentin rajaa, kun se nyt on kolmisenkymmentä prosenttia laskettuna radiossa sovituin mittarein. Toisin sanoen: suomalaiset juonnot tekisivät kaikesta kotimaista.

Tietenkin ulkomaisen importointi vaatii aikaa, vaivaa ja rahaa. Mutta että sen perusteella viestituote muuttuisi samalla kotimaiseksi vie kyllä kaikki mittauskategoriat hakoteille. Tällä logiikalla vierasta, ulkomaista, radioissamme tai ruuduissamme on kohta vain itä-afrikkalainen *ngoma*-musiikki tai intialainen elokuva.

Luonnollisesti Suomessa kuultavat ja nähtävät ulkomaiset viestituotteet maksavat; vastavuoroisesti muualla esitettävät suomalaiset viestituotteet merkitsevät tekijöilleen korvauksia. Hannu Wager kirjoittaa kokousraportissaan (Tekijänoikeudenalan mallilakia valmistelevan asiantuntijakomitean kokous Genevessä 2.-13.7.1990), että USA suojaa äänitteitä taiteellisin teoksina kansallisen kohtelun mukaisesti ja on maksanut vuosien kuluessa suomalaisille oikeudenhaltijoille runsaasti korvauksia äänitteiden käytöstä.

Mikä sitten on totuus näistä korvauksista? Esimerkiksi suomalaisen musiikin esittämisestä Yhdysvalloissa tilitettiin viime vuonna 352 388 markkaa tänne, Suomesta USA:han meni samasta syystä 7 398 898 markkaa. Suomalaisen musiikin vaihtotase on muutenkin alijäämäinen: ulkomaista musiikkia käytetään täällä 30 miljoonan markan edestä, kun taas

Tim Ferchen: "Tämähan on amerikkalaista kultuuria ihan täynnä. Minua harmittaa, kun he puhuvat – erityisesti kevyellä puolella – suomalaisesta perinteestä. Sehän on pelkkää amerikkalaisen musiikin jälitelmaa." Mircea Stan: "Se on totta, mutta on tuollaisia Juice Leskisiä ym. Ne ovat perinpohjin suomalaisia. Ihan hyvää täällä, mutta sitä musiikkia et voi viedä mihinkään." Timothy Ferchen: "Aivan, mutta se musiikki, joka kevyellä puolella tässä maassa puree, josta rahaa tulee ja mitä radiosta kuulee, sillä ei ole mitään tekemistä suomalaisuuden kanssa. Siinä suomalaiset vain soittavat amerikantyyppistä musiikkia suomeksi."

muualla suomalaista musiikkia soitetaan vain viidellä miljoonalla markalla. Sama trendi jatkuu myös muiden musiikkimomenttien kohdalla.

Yhdentyvässä Euroopassa ei ole yhteisiä musiikkimittareita. Kuvavaa kansallisten ja kansainvälisten musiikkiluokitusten mittaamisen epämääräisyyksille on, että jokainen yleisradioyhtiö voi ja saa toimia niin kuin itse parhaaksi näkee.

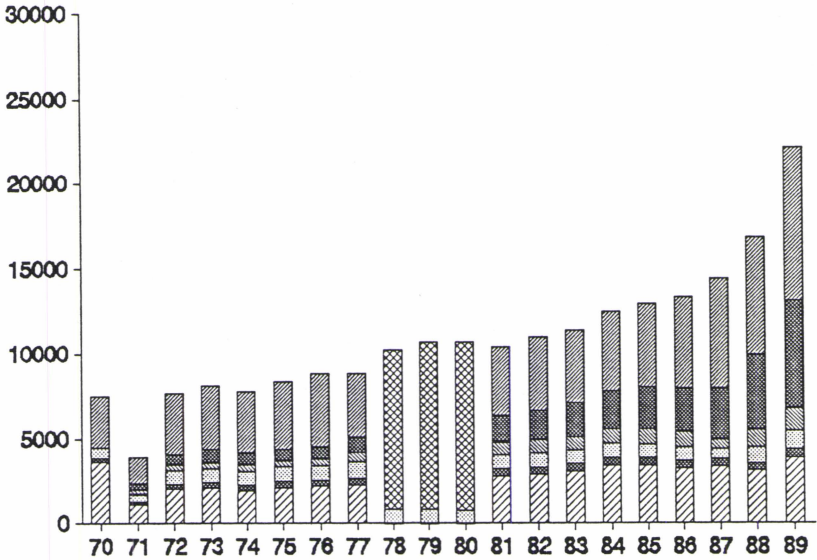
Mutta toki EBU:ssa on jotakin yhteisesti sovittu. Kaupallinen äänite, äänilevy tai muu vastaava on vierastuotantoa, muu omatuotantoa: kantanauhat, v-nauhat, vaihtonauhat, hankintasopimuksin saatu musiikin käyttöoikeus jne. Yksiselitteisesti tämä EBU:n direktiivi siis kuuluu: "Kaupallisen äänitteen käyttöä lähetystoiminnassa ei voida katsoa omaksi tuotannoksi".

Yleisradioyhtiöissä mitaillaan erilaisia ohjelmatyyppejä, joista on vaikea laskea esimerkiksi musiikin omatuotannon määrää. Ei siis ole mikään ihme, että tuoreessa liikenneministeriön yksityistä paikallisradiota koskevassa katsauksessa todetaan, että paikallisradioiden lähetykset koostuvat voittopuolisesti omatuotantoisesta ohjelmistosta. Työryhmässä todettiin, että paikallisradioiden omatuotantoisen ohjelman osuus on käytännössä ollut 90 prosenttia. Niinpä työryhmä esittikin, että omatuotantoisen ohjelman vähimmäisvaatimus, joka nyt on ollut 20 prosenttia, nostetaan 70 prosenttiin. Aikamoinen korotus, ei voi muuta sanoa.

Omaksi ohjelmatuotannoksi liikenneministeriössä katsotaan siis lähes tulkoon kaikki radioaseman lähetyks- ja tuotantolaitteilla toimitettu tai tuotettu ohjelma. Kun siis jokin äänilevy-yhtiö tuottaa äänilevyn, jonka radioasema välittää lähetyksessään, on kysymyksessä radioaseman omatuotama ohjelma.

Kaiken järjen mukaan mainosten työstämisessä ja sijoittamisessa on paljon enemmän vaivaa – toisin sanoen oman tuotannon piirteitä – kuin äänilevyjen pyörittämisessä. Mutta asiathan ovat juuri siinä mallissa kuin ne määritellään - ylhäältä yleensä.

EBU:n omatuotantokriteereiden mukaan radioiden omatuotantoisuusluvut olisivat siis aivan toista luokkaa – ainakin musiikin kohdalla ehkä yhdellä numeromerkillä ilmaistavissa.

Kuva 8:

Yleis- ja alakulttuurit: vakava, hengellinen, perinne, jazz ja rock

* pylvään järjestys alhaalta ylös: vakava, hengellinen, perinne, jazz, rock ja yleismusiikki, vuosi 78, 79 ja 80;

** vuosi 78, 79 ja 80 alhaalta ylös: perinne ja kaikki muu musiikki

Varttuneemman väen metodi

Yleisradion vuosikirjassa 76/77 kirjoitin seuraavasti: "Yhdessä vuodessa Yleisradio lähettää musiikkia yhteen menoon vähän alle vuoden. Tästä määrästä kuullaan radiosta hieman alle 96 % eli noin 8000 tuntia, ja musiikin osuus on noin 54 % koko ohjelma-ajasta. Radio on siis enemmän musiikkiautomaatti kuin puhemylly."

Kotimaisen musiikin asemasta ohjelmistossa pohdin, että merkantilistisia malleja ei ole syytä eikä pidäkään soveltaa kulttuurin alueella, mutta on pidettävä mielessä, että Suomen maksutase musiikin alueella on alijäämäinen, ts. Suomeen tuodaan huomattavasti enemmän musiikkia kuin mitä täältä viedään.

Artikkelissa kiinnitin huomiota myös levy musiikin lisääntymiseen todeten, että se on muuttamassa radiota kotimaisen ja ulkomaisen äänilevyteollisuuden markkinointi- ja innovointitoimistoksi. "Vaikutussuhde ei enää vuosikausiin ole kulkenut äänilevyteollisuuden suuntaan, vaan päinvastoin. Kyseenalaisen trendin syytä etsin niin Yleisradiosta kuin myös

muistakin suomalaisista musiikkiorganisaatioista: " (...) joko ne eivät kykene vastustamaan ylikansallista painetta tai eivät vielä tiedosta asian vakavuutta. Mielenpiteenäni esitän, että radiomusiikin 35 %:n kotimaisuusastetta ei voitane pitää minään itsensä umpioimisena tai omahyväisyytenä, vaan eräänlaisena suojeletoimenpiteenä."

Instrumentaalisen ja vokaalisen musiikin suhdetta mittavasta soittosteesta todettiin ykskantaan, että musiikin teollistumista on seurannut, että musiikki yhä useammin on vokaalista eli laulettua, sanallista musiikkia.

Musiikkiluokista, soittokertojen muodostamasta monipuolisuusasteesta kirjoitukseni noudatteli tyypillistä toisaalta-toisaalta -kaavaa. Mikä on ns. "vakavan" ja "kevyen" musiikin oikea suhde? "Tätä musiikkiongelmää ei suinkaan saa lähestyä yksipuolisesti vain musiikin kulutusnäkökohdista käsin. Yhtä väärää on, että itsevaltaisesti ja perusteettomasti asetetaan jokin musiikki muiden yläpuolelle."

Allekirjoitan tuosta taannoisesta katsauksestani yhä jokaisen sanan, myös lopputoteamuksen: "On pidettävä mielessä se, että kun arvostellen jaotellaan musiikkia, jaotellaan ihmisiä!"

Yleisradion musiikkitiedoilla on mielestäni kolme toisiinsa vaikuttavaa funktiota:

Taloudellinen funktio. Kuinka paljon Yle ylipäänsä lähettää musiikkia? Mitä musiikki maksaa minuuttissa, tunnissa, vuodessa? Kuinka rahat "väyliytyvät" tekijöille ja oikeudenomistajille?

Kulttuurinen funktio. Mikä on Ylen musiikin musiikkiaste, tuotantoaste, kotimaisuusaste ja "monipuolisuusaste"?

Esteettinen funktio. Musiikin kauneus, esteetiikka, on kulloisenkin kuuntelijan varassa. Musiikkilajit muuttuvat, esteettisen sisällön arvioijat muuttuvat.

Edelliseen nojaten musiikkiliikennettä voitaisiin keventää. Taloudellisen funktion toteutuminen edellyttäisi vain velvoitetta tarkkoihin kesto- ja tekijätietoihin. Kulttuurinen funktio puolestaan edellyttäisi tietoja äänilähteestä, alkuperämaasta, kielijakaumasta, tyylistä jne. Yle-musiikin esteettiset funktiot saadaan ajan tasalle (so. nykyistä osuvammin vastaamaan nykykorvia) otannalla, esim. tuomarimenetelmällä ja/tai maallikkoraati-asiantuntijaraati-synteesin kautta.

Edellä oleva pohdinta sai lisäpontta, kun kuvittelin yleisradiotoimintaa ilman tekijänoikeuslakia. Jos sitä ei olisi, ei olisi raportointivelvoitettaakaan. Ilman tekijänoikeuslakia myös musiikkiraportointiin liittyvät koodistot ja luokittelut olisivat mahdollisesti kuolleita kirjaimia. Sillä vasta tekijänoikeuslain myötä soiva aines eli esteettisten arvostusten objekti realisoituu rahaksi. Ja ollaksemme vielä tarkempia: esteetiikka muuttuu rahaksi

vasta Teoston tilitysten yhteydessä. On siis syytä huomata, että musiikin jaottelu eriarvoisiksi genreiksi ja rahasummiksi ei tapahdu ensisijaisesti Yleisradion toimesta, vaan Teoston. Kannattaisi todella harkita sitä, että musiikin arvotuskysymykset siirrettäisiin kokonaan tai ainakin osittain Yleisradion ulkopuolelle. Esimerkiksi sinne, missä taide ja raha aidoimmin kohtaavat.

Lähteitä

Heinonen Veli-Pekka (toim.):

1981 Yleisradion orkesterikokeilu 28.7.1980-31.1.1981 (moniste)

Lipponen Tapio:

1988 ATK-aikainen vaijeritemppu. Laakkonen Anu – Kurkela Vesa (toim.): Vaijeritemppu. Ilpo Saunio juhlaKirja.

1977 Musiikin osuudesta radion ohjelmistossa. Yleisradion vuosikirja 1976/1977.

1985 Yleiskuva Yleisradion musiikkitarjonnasta. Yleisradion vuosikirja 1984/1985.

1983 Kemat eetterissä. Musiikin villitsijät vastaan vallitsijat.

1989 Off-nappulaa ei ole. Asiaa yleisradioista, musikista, teknologiasta ja tekijänoikeudesta.

Liikaa meteliä! Hiljaisia kirjoituksia (julkaisematon käsikirjoitus)

1972 Musiikki-instituutio ja yhteiskunnan eriytyminen, 1972 (pro - gradu)

1973 Yleisradio soittaa suuret summat rahaa ulkomaille, Suomen Sosialidemokraatti 1973

1973 Musiikin tekijänoikeuslaitokset Suomessa, Parnasso 4/1973

1976 Radion ohjelmaneuvoston musiikkipoliittinen päätös, (muistio)

1977 Yleisradion vuoden 1976 musiikkitalaston tarkastelua: taustatietoa kevyen musiikin työryhmän toimenpide-ehdotuksille, 13.9.1977 (moniste)

(toim.): Radio2:n viihdeohjelmat. Syksy 77, kevät 78, 1977 (sis. Sävelradioseminaari 1. aineiston)

1978 Yleisradion musiikkia lukuina ja lastuina, 21.8.1978 (moniste)

1978 Ylen musiikkia lukuina -77, 1978 (moniste)

1978 Yleisradion musiikkia lukuina, Teostory 3/1978

Lipponen Tapio – Miettinen Mari (toim.):

1979 Viihteen juuret. Sävelradioseminaari II, 5.-6.1979

Lipponen Tapio:

- 1981 Viisvuotisajatuksia ajassa taaksepäin... eli Radion viihdeohjelmien ja Radio 2:n viihdeohjelmien kustannukset, lähetykset ja henkilöt 70-luvulta 80-luvun alkuun, 16.12.1981 (moniste)
- 1982 Kevyen musiikin toimikunta 8.12.1982 (moniste)
- 1983 Toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnos: musiikkia koskevat luvut, 23.11.1983 (muistio)
- 1983 Kuinka murtaa viihteen ja klassisen rajan, Näköpiiri 1983
- 1983 Näkökulma Ylen musiikkiin, Linkki 19.3.1983
- 1985 MAMA-projekti eli marraskuista matkailua: paikallisradiotoimintaa Suomessa, 28.12.1985 (moniste)
- 1986 Yleisradion musiikkitarjontaa 1969-1984, Teostory 2/1986
- 1987 Vuodessa musiikkia kolmen vuoden verran, mutta: kotimaista yhä vähemmän, KU:n Viikkolehti 26.9.1987
- 1987 Kotimainen kovilla. Oman musiikkituotantomme mahdollisuudet, Muusikko 12/1987
- 1988 Musiikkia kaupataan kahdella miljardilla, Sanomalehtimies 16.5.1988
- 1988 Yleisradion musiikkiliikenne uudistuu, Teostory 2/1988
- 1988 Miten käy musiikin? Rytmi 2/1988
- 1988 Den svenska musiken trängs undan: lokalradiorna sjunger på engelska och finska, Hufvudstadsbladet 17.6.1988
- 1988 Vastuu kotimaisesta, Teostory 2/1988
- 1988 Mikä on paikallisuutta paikallisradioissa, Musiikin suunta 1/1988
- 1988 Monopoli murtui! Milloin murtuu kuulija?, Musiikin suunta 4/1988
- 1990 Se oli silloin... entä nyt? 1983 päivätyn muistion ajatuksia verrattuna tähän kesään, Muusikko 6-7/1990
- 1990 Ylen musiikkia lukuina ja lastuina, Teostory 1/1990

Lipponen Tapio – Miettinen Mari – Vanhapiha Kari (toim.):

- 1990 Raportti Radio Suomen musiikkiseminaarista 18.-19.10.1990 (moniste)

Lipponen Tapio:

- 1991 Minäme – musiikki – maailma, Teostory 4/1991
- 1991 Suomen musiikkiiutiset: tekijänoikeus: juokseeko palkka luovuudesta, 1991
- 1991 Musiikkitoimittajat suunnittelevat järjestäytymistä, Sanomalehtimies 25.4.1991